

Individuele koesignalen basis voor dagelijks management

Schaalvergroting, aandacht voor diergezondheid, milieu en dierenwelzijn zorgen voor enorme uitdagingen voor de huidige melkveehouderijsector. Om de zuivelketen duurzaam lonend en maatschappelijk aanvaard te houden, is het belangrijk dat de veehouder in staat blijft om voldoende tijd en aandacht te geven aan de individuele dieren. Informatie- en CommunicatieTechnologie (ICT) biedt daarbij vele nieuwe mogelijkheden.

Kees Lokhorst
Wageningen UR Livestock Research

Bart Schanssema
Investerings- en Ontwikkelingsmaatschappij voor Noord-Nederland (NOM)

Frans Ettema
Landfort

Ondernemerschap, managementvaardigheden en vakmanschap van de melkveehouder zijn nodig om de koe, het voer en de melk dagelijks goed te kunnen managen. Hierbij is de veronderstelling dat de veehouder financieel en praktisch voordeel zal hebben als hij gebruik maakt van ondersteunende ICT-hulpmiddelen (sensoren, modellen) die zich richten op de kritische processen in het dagelijkse management. De managementondersteuning richt zich dan niet alleen meer op historische informatie via Standaard Technische Overzichten, maar richt zich op het managen van operationele processen: actuele observatie van koeien en het tijdig signaleren en reageren op koeien die extra aandacht nodig hebben (*early warning*). Kennis van gedrag van individuele koeien in groepen en daarop kunnen anticiperen, vormt de basis van gezonde koeien en een lonende keten.

Studie naar individueel koemanagement

Wat heb je als veehouder in essentie nodig om een individuele koe goed te kunnen managen? Dit was onderwerp van een studie. De hoofdvraag was daarbij: wat zijn de kritische processen met inachtneming van de specifieke situatie en dagelijkse omgeving waarin die processen zich afspelen, en kun je op basis hiervan sneller en beter acties ondernemen en voorspellen wat er gebeurt als acties niet worden uitgevoerd? De verkenning is gebaseerd op interviews met negen systeemdenkers, acht experts op deelgebieden, groeps- en individuele gesprekken met veehouders (in totaal zo'n vijftien veehouders) en een bijeenkomst met MKB-ers. Het concept en de uitgangspunten rondom dagelijks individueel koemanagement bleken goed uit te leggen en te zijn en maatschappelijke relevantie te hebben. De betrokkenen zien het unaniem als een belangrijk issue om als keten aan te werken. Onderschreven wordt dat huidige ICT-hulp-

middelen voor ondersteuning van de melkveehouder nog te veel gefocust zijn op symptoombestrijding van de gevolgen en niet gericht op de kern van het dagelijkse koemanagement. Dat management zal zich moeten richten op de kritische processen rondom voeren, tochtigheid, afkalven en koesignalen.

Breder blikveld nodig bij veehouders

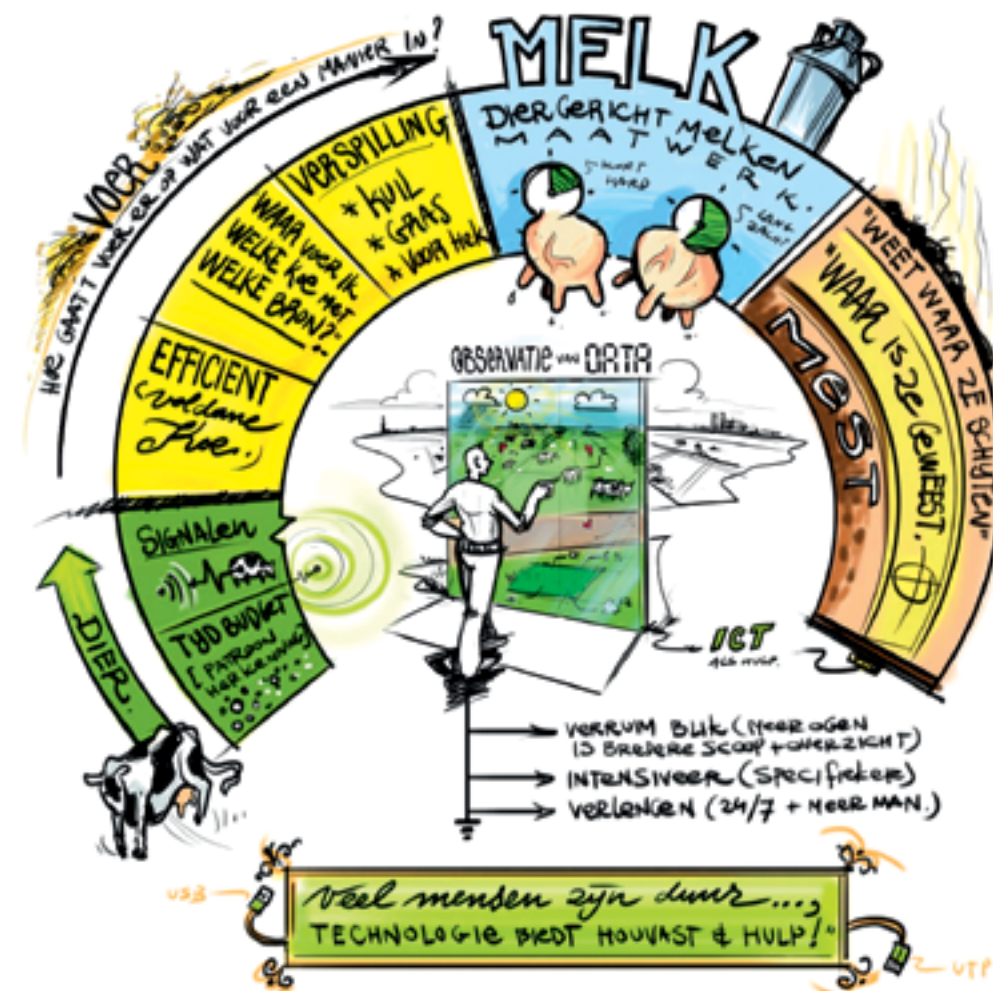
In veel gesprekken bleek het noodzakelijk om het blikveld op te rekken. Het kunnen denken en handelen in het totale integrale bedrijfsmanagement, dat gebaseerd is op individueel koemanagement, blijkt erg complex te zijn. Hierdoor ligt bedrijfsblindheid op de loer. De verschillen tussen veehouders nopen tot maatwerk op bedrijfsniveau. Bij veel gesprekspartners is het inzicht vergroot, zij zijn zich meer bewust dat het niet alleen gaat om de periode dat de koeien melk geven, maar dat het objectief observeren van groei, conditie en koesignalen, vanaf de geboorte tot aan de dood, belangrijk is om oorzaak en gevolg beter te kunnen onderscheiden. Het kwam erop neer dat voeding en observatie van gezondheid kritische processen zijn. De vergelijking met de actualiteit en het nut van 'Buienradar' en 'Filevoorspelling' bood veel inspiratie voor het dagelijkse management en het tijdig kunnen identificeren van koeien die aandacht nodig hebben (zorgkoeien). Hier gaat het meeste werk en geld in zitten. Opvallend was dat een van de veehouders die al forse groeispurten maakte en zijn bedrijfsmanagement op orde heeft, vanzelf met het integrale concept kwam en 'de opreiking' niet meer nodig had. Dit geeft aan dat de complexiteit van het managen van een groot koppel, waarbij voldoende aandacht wordt gegeven aan de zorgkoeien, niet vanzelf opgepakt zal worden. Hier zijn dus extra inspanningen gewenst om dat aan te leren.

Breder blikveld adviseurs

In de gesprekken is verder geconcludeerd dat veel van de huidige dienstverlening rond de veehouder is gebaseerd op periodieke bedrijfsbezoeken/observaties op bedrijfsniveau. Hierbij wordt onderkend dat het logisch lijkt dat deze dienstverlening zich verder zou kunnen ontwikkelen en verbeteren als:

1. het sneller en tijdig informatie kan verwerken (richting dagniveau),
2. dat het de kwaliteit van de informatie kan verhogen, en
3. dat het soms wenselijk is om het dieper liggende niveau van individuele koe-informatie te hebben.

De geschetste ontwikkeling heeft draagvlak, maar het vergt nog wel nadere toelichting om het te kunnen doorleven en te integreren in de praktijk van melkveehouders. Het perspectief voor de partijen in de korte keten ligt primair in de verwachting dat veehouders en dienstverleners zich op ondernemers- en managementniveau verder ontwikkelen tot een sterk samenwerkend transparant netwerk dat snel en effectief kan reageren op ontwikkelingen in markt en maatschappij. Naast organisatieontwikkeling kan dit proces versneld worden door snelle en effectieve uitwisseling van gegevens, informatie en kennis, ook op operationeel individueel dierniveau. De integratie van datastromen levert een versterking op van het advies dat veehouders wordt aangeboden vanuit verschillende ketenpartijen. Omdat ketenpartijen hierin gebruik kunnen maken van dezelfde data-historie, dezelfde analyse en informatie, kunnen adviezen beter worden afgestemd op bedrijf- en dierspecifieke kenmerken en ook zich meer richten op voorspellingen en *early warning*. Daarnaast ligt het perspectief voor het melkveebedrijf en de korte keten vooral ook in het versterken van de integrale duurzaamheid. Belangrijk instrument voor het versterken van integrale duurzaamheid is het operationeel individueel koemanagement. De effecten daarvan resulteren in een hogere levensproductie per koe, het verlagen van gedwongen afvoer, het verminderen van medicijngebruik, een toename van de gemiddelde leeftijd van de dieren en een efficiënter gebruik van productiemiddelen zoals voer en arbeid.

Conclusie

De conclusie is dat het een bewuste keuze voor de melkveesector is om de individuele koe centraal te zetten. In de discussies rond integrale duurzaamheid, dierenwelzijn, diergezondheid, voedselveiligheid, milieu en keuzevrijheid in een divers en veilig voedselpakket is het een sterk punt om de zorg voor het dier centraal te zetten. Ben je daarnaast in staat om dit transparant en economisch en sociaal rendabel te maken dan kun je met vertrouwen werken aan de verdere ontwikkeling van een duurzame melkveesector in de West-Europese maatschappij.

ELKE KOE APART GEVOLGD

Technologie biedt houvast en hulp.
Tekening: Wageningen UR Livestock Research / JAM Visueel Denken

Contact

dr. ir. C. Lokhorst
T 0320-293 547
E kees.lokhorst@wur.nl

De verkenning kwam tot stand dankzij intensieve samenwerking met ketenpartners: Agrifirm, Royal FrieslandCampina, CRV, Dairy Valley, Milq2, DAP het Zuidenveld, NOM en Courage en werd financieel ondersteund vanuit het Beleids-ondersteunend Onderzoek in het kader van LNV-programma BO-12.02-002 Dierenwelzijn, projectnummer 032.